

Rutiner för hälsokontroller när barn placeras i samhällsvård

– en praxisundersökning

Poster NFBO 2023, Tita Kirkinen

Introduktion: Att tillgodose samhällsvårdade barns och ungas hälso- och sjukvård är sedan april 2017 reglerad i Lag (2017:209). Av denna lag framgår att landstingen ska, på initiativ av socialnämnden, erbjuda en hälsoundersökning i anslutning till att vård inleds utanför det egna hemmet av ett barn eller en ung person i åldern 18–20 år. Cirka fyra procent av alla barn i Sverige placeras någon gång i familjehem eller hem för vård och boende (HVB-hem). Barn och ungdomar som utreds av socialtjänsten eller är placerade i familjehem/HVB-hem har visat sig ha betydligt fler hälsoproblem och större behov av vård och tandvård än andra jämnåriga.

Syftet med denna studie var att undersöka vilka rutiner och metoder som används i Sverige för att barn och ungdomar i familjehem eller institution ska få hälsokontroll och kontroll av tandhälsa inför och under placering. Studien är gjord i ett samarbete med SBU.

Material och metod: En elektronisk enkät skickades till 106 slumpmässigt utvalda kommuner av Sveriges 316 kommuner och stadsdelar i storstäderna.

Resultat: 80 av 106 kommuner svarade på enkäten. Av dessa 80 kunde 75 kommuner identifieras. Knappt hälften av kommunerna hade rutiner som ska se till att placerade barn och ungdomar får kontroller gällande hälsa och tandhälsa. För att få en fördjupad kunskap om rutinerna planerades strukturerade telefonintervjuer med ansvariga i de 75 kommuner som gick att identifiera. Efter flera påminnelser kunde intervjuer genomföras med 51 av dessa kommuner. Telefonintervjuerna visade att cirka hälften av kommunerna säkerställde att en

hälsoundersökning gjordes innan placering men endast ett fåtal kommuner såg till att initiala tandhälsoundersökningar utfördes. Ingen kommun säkerställde att barnen fick tandhälsoundersökningar under sin placering.

Slutsats: Barn och ungdomar får inte den hälso- och sjukvård och tandvård inför och under placering som de har rätt till enligt lag. Många kommuner saknar helt rutiner för att säkerställa lagstadgat ansvar. Bristande rutiner bidrar sannolikt till att denna mycket utsatta grupp barn och ungdomar går miste om möjligheten till hälsa och munhälsa på samma villkor som andra. De får därmed en avsevärt sämre start hälsomässigt vilket kan komma att påverka hälsan under mycket lång tid.